

**Miljøverifikation og
-certificering
Et studium i samarbejdsformer**

**Af Torben Jensen
Hedeselskabet
Juni 1996**

Til den artikel fra Hedeselskabets Tidsskrift »Vækst« 6/96, der følger efter denne indledning hører en forklaring.

I december 1991 stoppede vi med at drive selvstændig bogtrykkeri i Grenå.

Det gamle trykkeri der var startet af oldefar i 1885. Han drev trykkeriet frem til 1921, hvor han overdrog trykkeriet min farfar. Farfar drev trykkeriet frem til 1954, hvor far overtog trykkeriet og drev det frem til 1981, hvor Sonja og jeg fortsatte trykkeriet til udgangen af 1991.

Efter oprydning i trykkeriet og afhændelse af diverse maskiner, var vi nået hen i starten af 1992 og tiden var inde til at finde et nyt arbejde. Mulighederne var ikke store, da Grenå på det tidspunkt ikke havde det store at byde på rent stillingsmæssigt.

Sonja må efterhånden været blevet træt af at have mig gående og »drive« den af, hvorfor hun uden mit samtykke satte sig til den gamle skrivemaskine og nedfældede en ansøgning på en stillingsannonce fra Hedeselskabet i Viborg, hun havde set i Jyllands-Posten. Ansøgningen og en kuglepen blev lagt foran mig med kravet om at underskrive ansøgningen. Hedeselskabet stod og manglede en trykker til deres interne hustrykkeri og den mente Sonja altså jeg skulle have fingre i.

Kort før Påske 1992 blev jeg indkaldt til en jobsamtale ved hovedsædet i Viborg. I min verden var denne jobsamtale blot som andre jeg var indbudt til ½-times snak og jeg var ansat eller ikke i et nyt grafisk job. Jobsamtalen på Hedeselskabet var af en helt anden størrelse. Som jeg mindes samtalen tog den 2 timer, hvor jeg overfor to personer skulle argumentere for mine færdigheder udi den grafiske verden.

Det var et fantastisk vejr denne dag i Viborg, hvorfor jeg efter jobsamtalen kørte ud på Alheden ved Kongenshus, satte mig et sted med udsigt over heden og nød en bajer.

Inden jeg var nået tilbage til Grenå, havde Hedeselskabet haft ringet til Sonja, der hjemme igen modtog mig med ordene: »Du er ansat ved Hedeselskabet i Viborg, jeg har sagt ja til stillingen«, sagde Sonja.

Jeg kunne jo ikke ligge og køre de 2 x 100 km mellem Grenå og Viborg hver dag, hvorfor det var nødvendigt at finde et midlertidigt logi i Viborg. Inger ved Hedeselskabets økonomiafdeling sendte et par boligannoncer med bolig muligheder til mig. Boligsituationen endte ud med, at jeg lejede et sommerhus i Hjarbæk med udsigt udover fjorden af K. V. Nielsen. Her boede jeg i næsten 6 måneder for den nette sum af 3.500 kr. + strøm.

Jeg startede ved Hedeselskabet i Viborg kort efter Påsken 1992, kun et par dage før min fødselsdag og stoppede i slutningen af april 2004 - kort efter min fødselsdag.

Det blev til 12 helt fantastiske år ved Hedeselskabet i Viborg for mig, hvor jeg som tiden gik, fik lov at arbejde med mange spændende udfordringer. Ikke alle opgaver jeg beskæftigede mig med havde bund i den grafiske verden.

Gennem alle 12 år var min titel »Trykker« og jeg hed ikke andet, uanset hvor jeg bevægede mig ved Hedeselskabet.

Det skal lige med, der er gået mere 20 år siden jeg fik opgaven med at hjælpe DNV (Det Norske Vritas) som neutral opmand omkring miljø- og kvalitetsstyring ved trykkerier i Danmark. Jeg deltog i 5 år med miljø- og kvalitetsopgaver, udlånt af Hedeselskabet.

Forfatteroplysninger:

Torben Jensen er civilingeniør og ansat i Hedeselskabets afdeling for industriel energi og procesteknik i Terndrup.

Miljøcertificering bliver mere og mere almindeligt - ikke mindst fordi mange virksomheder anvender certificeringen i deres markedsføring.

Interessen for miljøcertificering har betydet et stort pres på de organisationer, som er akkrediteret til at kunne foretage en sådan certificering - især fordi virksomhederne, efter de er blevet certificeret, skal have deres miljøforhold eftersat (ved auditering) med jævne mellemrum.

Det er en problemstilling, som er helt analog til situationen, hvor en statsautoriseret revisor år for år skal gennemgå og påtegne årsregnskabet. Betegnelsen miljørevision og -revisor er derfor ikke helt ved siden af, selv om de officielle navne er miljøverifikation og -verifikator. De overordnede rammer for miljøverifikation fremgår af /2/ og /3/.

Kvalifikationerne

Der stilles store krav til de personer/virksomheder, der skal forestå en miljøcertificering. Kravene kan kort opdeles i tre overordnede grupper:

1. Der kræves et solidt kendskab til miljølovgivningen, til anvendelse af revisionstekniske metoder og til de gældende miljøstyringsmæssige standar der.
2. Der kræves et solidt kendskab til miljøforholdene indenfor den branche, som virksomheden repræsenterer.
3. Der kræves et solidt og opdateret kendskab til den teknologi, som er fremherskende inden for branchen.

Der identificeres på denne måde 3 forskellige roller, som skal udfyldes i forbindelse med en certificering. De tre roller skal tilsammen kunne levere de krævede kvalifikationer, men i princippet kan de repræsenteres af 1, 2 eller flere personer. Rollerne og de tilhørende kvalifikationer er omtalt i boksen. Nu er det på forhånd umuligt at dække

Rolle	Kvalifikationer ¹
Lead Auditor	<ul style="list-style-type: none"> – Godt kendskab til miljøstyringsstandarder (erfaring/kursus) – Godt kendskab til miljølovgivning (erfaring/kursus) – Godt kendskab til metodegrundlaget for miljørevision (erfaring/kursus) – 20 dages erfaring fra miljørevision fra mindst 4 forskellige virksomheder – Mindst 1 miljørevision som fungerende lead auditor – Teknisk/Merkantil grunduddannelse – Mindst 4 års erhvervs erfaring – Ledelses- eller projektledelses erfaring
Miljøspecialist	<ul style="list-style-type: none"> – Godt kendskab til miljøstyringsstandarder (erfaring/kursus) – Grundlæggende kendskab til miljølovgivning – Videregående uddannelse – Mindst 4 års erhvervs erfaring fra miljørelevante opgaver i almindelighed. <p>Brancheerfaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mindst ½ års generel erfaring, heraf mindst ½ års miljørelevant arbejde².
Fagspecialist	<ul style="list-style-type: none"> – Mindst 4 års generel erhvervs erfaring, heraf mindst ½ år inden for branchen.
<p>¹ Når der i opstillingen nævnes branche og brancheerfaring, menes hermed, at NACE koden for den virksomhed eller det arbejdsområde hvor erfaringen er indhentet, skal være relevant for den virksomhed, der skal certificeres.</p> <p>² Det halve års miljørelevante arbejde kan erstattes med mindst 7 dages tilsyns-, rådgivnings- eller miljøauditarbejde eller med gennemførelse af 1 miljøgodkendelse. Dette arbejde skal være fordelt på mindst 3 forskellige virksomheder og være foregået inden for de seneste 5 år.</p>	

Kvalifikationskrav for hver rolle i en miljøcertificering

alle kvalifikationskrav i en person, og der er grænser for, hvor mange personer der kan deltage. Man vil derfor typisk se et team på 2-3 personer og ved store og mere komplekse virksomheder måske 4.

De opstillede krav er fremsat og administreres af DANAK (Dansk Akkreditering, Erhvervsfremme Styrelsen), der også godkender (akkrediterer) de virksomheder, der skal forestå en miljøcertificering. DANAK har her et tæt samarbejde med Miljøstyrelsen. Til dato er kun få virksomheder herhjemme blevet akkrediteret. En af dem er Det Norske Veritas, Danmark A/S (DNV).

Mange brancher, mange forskellige kvalifikationer. I princippet er rollefordelingen til at håndtere, men ønsket om miljøcertificering kommer fra mange, vidt forskellige industrivirksomheder. Dette indebærer, at der for både fag- og miljøspecialistrollens vedkommende bliver tale om at trække på forskellige personer afhængig af, hvilken branche den certificerede virksomhed opererer indenfor. Ønsket om at kunne virke som certificerende virksomhed inden for mange forskellige brancher, fik derfor DNV til at søge nye veje for at sikre, at man med kort varsel kan sammensætte et revisionsteam til (næsten) en hvilken som helst virksomhed, der måtte ønske at blive miljøcertificeret.

Hedeselskabets Miljø- og Energidivision beskæftiger ca. 200 medarbejdere med tilsammen over 25 forskellige grunduddannelser. Samtidig gennemføres opgaver for store og vidt forskellige dele af dansk industri. På grundlag af et formaliseret samarbejde med DNV indgår en række af divisionens erfarne medarbejdere derfor i DNV's pulje over personer, som man her kan trække på efter behov, når man i forbindelse med en certificeringsopgave skal udfylde en rolle som fag- eller miljøspecialist inden for en given branche. Der er næsten altid tale om opgaver af en begrænset varighed, typisk 1-3 dage.

Forløbet af en certificeringsopgave såfremt en medarbejder opfylder de generelle krav (ikke mindst med hensyn til erhvervs erfaring), opstilles et detaljeret CV med angivelse af de opgaver og ansættelser, den pågældende har haft. For hver opgave oplyses branchekode (NACE kode), hovedpunkter i dens indhold og udførelse samt dens varighed. Såfremt DNV finder indholdet relevant i forhold til en given opgave, kontaktes medarbejderen, og der udarbejdes en såkaldt mobilisering, der omfatter virksomhed, tidspunkt, sted, indhold og omfang af certificeringsopgaven. Ligeledes hvilken rolle medarbejderen skal udfylde. Er det ikke sket tidligere, skal medarbejderen endvidere godkendes til opgaven af DANAK.

Medarbejderen underskriver også en egenerklæring, i hvilken han/hun bl.a. bekræfter sin tavshedspligt og sin uafhængighed af den virksomhed, der skal certificeres.

Herefter opdateres medarbejderen med de nødvendige detaljer om opgaven og den pågældende virksomhed, hvorefter opgaven gennemføres under ledelse af en medarbejder fra DNV (lead auditor) og i henhold til de strenge kvalitetskrav, som DNV har fastlagt for denne type opgaver.

Medarbejderens kvalifikationer skal løbende kunne dokumenteres, og der skal mindst en gang om året indsendes et revideret CV til DNV.

Praktiske erfaringer

Som det fremgår af boksen, er de praktiske erfaringer i forbindelse med miljørevision et vigtigt element. Da DNV manglede en fagspecialist i forbindelse med certificering af en grafisk virksomhed, foreslog Hedeselskabet Peer Holm, der er daglig leder af selskabets hustrykkeri. Han er faguddannet i den grafiske branche. Efter endt faguddannelse var

han ansat i 4 år på en trykkerivirksomhed i Midtjylland og var derefter selvstændig bogtrykker i 11 år, inden han kom til Hedeselskabet.

Peer Holm er miljørepræsentant i forbindelse med Hedeselskabets eget miljøstyringsprojekt (se / 1 /), og har som et led i dette projekt gennemført en omlægning af hustrykkeriets anvendelse af opløsningsmidler. I denne forbindelse ynder han at referere en samtale med en kollega fra en anden afdeling i Hedeselskabet. Kollegaen var vant til at komme i trykkeriet og spurgte en dag: »Hvad er det egentligt, der er begyndt at lugte af her i trykkeriet?« - hvortil Peer svarede:

»Spørgsmålet er forkert!, spørg hellere, hvad der ikke mere lugter af!«.

Som allround grafiker besidder han en stor viden om de fleste af branchens tekniske problemstillinger. Efter godkendelse blev han anvendt i den konkrete opgave, men indgik samtidig i DNV's pulje over personer, som virksomheden kan trække på løbende. Han medvirker således jævnlige ved certificering af grafiske virksomheder.

I Hedeselskabets organisation er Peer Holm placeret i koncernadministrationen. Eksemplet viser, hvordan Hedeselskabets divisioner styrker deres markedsmuligheder ved at arbejde på tværs i organisationen, når der er brug for særlige kvalifikationer og praktiske erfaringer.

Gensidige fordele

Fordelen for Det Norske Veritas som certificerende virksomhed er, at den med kort varsel kan få opfyldt en mangfoldighed af behov, hvad angår faglig og miljømæssig erfaring inden for mange forskellige brancher.

For Hedeselskabet er der tale om opgaver, som bidrager positivt til medarbejderens sum af erfaringer. Herved opretholdes en positiv

udvikling i den enkelte medarbejders arbejdsforhold og erfaringsdannelse, en erfaring der både kommer medarbejderen, Hedeselskabet og kunderne til gode.

Litteratur:

- /1/ Jensen T. og Larsen B., 1995. Miljøstyringsprojekt i Hedeselskabet. Vækst nr. 2. 1995.
- /2/ Miljøministeriet 1994. Bekendtgørelse nr. 644 af 7. juli 1994 om industrielle virksomheders m.v. frivillige deltagelse i Den Europæiske Fællesskabsordning for miljøstyring og miljørevision.
- /3/ Erhvervsfremmestyrelsen 1994. Bekendtgørelse nr. 643 om akkreditering af certifikatorer til certificering af miljøledelsessystemer og miljøverifikation.

